MEDICAMENTVM,

non πολύχρηστον,

ſed πάγχρηστον,

(alias vniuerſale dictum)

R E V E L A T,

ELEGISQVE LATINIS DECANTAT

IANVS IRENAEVS SOLISCVS.

HORATIVS.

PARTVRIVNT MONTES,,
naſcetur ridiculus
mus.

Quod medicamentum tuto et velociter omnes
Morbos, qui vexant corpora noſtra, domet,
quem ſcire iuuat, (quem non hoc ſcire iuuabit?)
Me legat, et, lecto carmine, doctus erit.
tum, Phoebe, pater, medicinae, Phoebe, repertor,
Huc ades, et duplici numine, Phoebe, faue.

Saepius eſſe mala inter ſe contraria morbos
Corporis humani, iure SERENVS *) ait.
Nonne igitur nimio videar promiſſor hiatu,
Et meritis vulgi riſibus excipiar,
Qui medicamentum, quod in omnes proſit ad vnum
Morbos, et ſervet corpora ſana, miner?
Contra haec in promtu ſolida eſt reſponſio nobis.
(Sed res arrectas poſtulat auriculas.)
Morborum effectus ſi quis praeuertere nouit,
Illos hac ipſa pellere nouit ope.
Non ipſi morbi, ſed quae naſcuntur ab illis,
Scilicet aegrotos praecipitare ſolent.
Iam ſi mente tua morbos luſtraueris, omnes
Dumtaxat duplici conditione nocent.
Aut vitium ſuccis innaſcitur, atque miſellum
Corpus paullatim foeda putredo vorat:
Aut ſolidae partes langueſcunt, membraque, quondam
Fortia, vi morbi debilitata iacent.
Hinc vero clare, quale id medicamen, ad omnes
Quod valeat morbos, debeat eſſe, patet.
Arceat a ſuccis putrorem, deinde vigorem
Adiiciat ſolidis partibus vsque nouum.
Sed quod vi tanta pollet medicamen? Vtramque
Virtutem cortex Peruuianus habet.
Hinc putredo fugit, vires hinc membra capeſſunt,
Iure vt mireris, cur moriatur homo,
Cortice diuino quem nutrit turba medentum,
Immenſum inculcans nocte dieque modum.
Detexi validum morbos medicamen ad omnes.
Debetur capiti querna corona meo.

*) Q. SERENI SAMMONICI *de medicina praecept. Cap. LVI. v. 2*

MEDICAMENTI

ΠΑΓΧΡΗΣΤΟΥ,

ab

IANO IRENAEO SOLISCO

nuper reuelati,

APOLOGIA.

IVVENALIS.

--- --- Facit indignatio verſum.

Ille ego, qui nuper, Phoebo duce et auſpice Phoebo,
Exiguos elegos de cortice Peruuiano
Scripſi, et diuinam, morborum qua genus omne
Pellit, vim dignis celebraui laudibus, inde
Quernam ob ſeruatos ciues mihi iure coronam
Pollicitus fueram: ſed me ſpes illa fefellit.
Clamque palamque meos Medicorum liuida turba
Rodere verſiculos, iactareque verba canina
Certat, et indignum, Medici venerabile nomen
Qui geſtem, clamat. Non, inquit, verus agyrta
Eſt, ne quid grauius dicam, miſer iſte Soliscvs,
Qui medicamentum nobis, quod protinus omnes
Debellet morbos, iactanti venditat ore?
At Vos, Vos ipſi, Collegae deuenerandi,
Illud monſtraſtis mihi, nec pro munere tanto

 Vm.

Vmquam ceſſabo, donec mihi vita manebit,
Summas, quas potero, Vobis perſoluere grates.

Dum pridem ſtudeo cognoſcere, quomodo morbo
Curetis, laetus detexi, in Peruuiano
Cortice ſolo omnes ſpes Veſtras eſſe repoſtas.
Vera loquor. Teſtes adſunt mihi pharmacopolae,
Vix vnum multis aegrorum e millibus eſſe,
Qui non, quocumque ex morbo concedere fatis
Cogitur, ad Manes, et Ditis triſtia regna,
Ventrem, inculcato bene fartum cortice, portet.

Veſtram ſi quis opem poſcit, mox praepéte curſu
Tamquam venantes leporem capreamve, volatis,
Et, reſpirandi ſimul atque eſt reddita vobis
Copia, ſubmiſſo vultu blandaque rogatis
Aegrum voce, velit dextrae permittere tactum,
Quo Vobis liceat venam explorare micantem.

Nunc haec aut raro, aut crebro, micat, et modo for
Tangentes digitos pulſat, modo debilis ictus.

Si crebra, aut valida, eſt pulſatio, dicitis aegro
Magna, crede mihi, (mentiri arteria neſcit)

C

Correptus febre es, nec res vacat iſta periclo.
Scis, nullum, exceptis, quos mors violenta peremit,
Febre ſine ad Cereris generum deſcendere: febris
Ergo ſola homines necat, vt, qui pellere febrem
Nouerit, inſtantem quoque norit pellere mortem.
AVXILIVM NVLLVM EST, NISI CORTEX PERVVIANVS.
Sume hunc, hic ſumtus febrem mortemque fugabit.
At ſi debiliter venam rarove micantem
Sentitis, vultu, magna et praeclara minante,
Dicitis: Exiguae ſupeſant in corpore vires,
Atque repentinam minitantur cuncta ruinam.
AVXILIVM NVLLVM EST, NISI CORTEX PERVVIANVS.
Sume hunc, amiſſum valet hic reparare vigorem.
Neruorum morbis nullos magis eſſe frequentes,
Praecipue in ſexu ſequiori, nemo negabit.
Quippe ipſae hoc credunt aegrae, aegrarumque miniſtrae,
Et (noſtis) non eſt his contradicere tutum.
Quantum haec non Vobis adportat opinio lucrum!
Nam mala ſi fuſe varia et diuerſa queruntur,
Quae, quamuis animi neruos intenditis omnes,

Quo de ſonte fluant, nunquam reperire poteſtis,
Dicitis: infirmi Tibi ſunt, Domina optima, nerui.
Avxilivm nvllvm est, nisi cortex Pervvianvs.
Sume hunc, eximio neruos hic robore mactat,
Atque ideo, quae Te vexant, mala cuncta domabit.

Accedit mulier, cui menſes parcius aequo
Promanant, quaeque hinc incommoda plurima ſenti
Dicitis: In venis tibi ſanguis oberrat aquoſus,
Pallida quem facies nobis demonſtrat aperte.
Avxilivm nvllvm est, nisi cortex Pervvianvs
Hoc ſumto, rutili tibi copia iuſta cruoris
Naſcetur, iuſtisque fluent tua menſtrua riuis.

Altera ſuccedit, nimio cui flumine ſanguis
Ex vtero fertur, fatumque minatur acerbum.
Dicitis: Inſigni tua debilitate laborant
Vaſa, vt vitalem nequeant retinere liquorem.
Avxilivm nvllvm est, nisi cortex Pervvianv
Sume hunc, hic, laxis vteri noua robora fibris
Addens, immodicos eius reſtringere fluxus,
Et iam iam fugientem animam reuocare valebit.

Eſt, quem diſcruciant ſtomachi ſine fine dolores,
Atque ingeſtorum reiectio crebra ciborum.
Dicitis: Inualidum ſtomachum tibi cernimus eſſe,
Atque ideo ſumtas male concoquis ac vomis eſcas.
Nec vero longam poteris tu viuere vitam,
Ingens ni veniat ſtomacho fultura labanti.
Huius enim validus firmat tenor omnia membra:
At contra eiusdem franguntur cuncta dolore,
Vt recte docuit ſententia dia Sereni. (*)
AVXILIVM NVLLVM EST, NISI CORTEX PERVVIANVS.
Hunc tamquam panem ſi ſumes cottidianum,
Non tantum acceptas ſtomachus bene concoquet eſcas,
Sed quoque ceſſabunt vomitus ſaeuique dolores.
Scorbuti ſi quis queritur ſe labe teneri,
Quae ſanos paruo corrumpit tempore ſuccos,
Vnde trahunt ſolidae vitii contagia partes,
Dicitis: Huic diro, perimit qui corpora, morbo
AVXILIVM NVLLVM EST, NISI CORTEX PERVVIANVS.
Hinc putror fugit, hinc redeunt noua balſama ſuccis.

In

(*) *De medicina praecept. Cap. XVIII. v. 3. ſeq.*

Innumeros alios poſſem producere morbos,
In quibus hoc vnum tantum modo dicere ſueſtis:
AVXILIVM NVLLVM EST, NISI CORTEX PERVVIANVS.
Verum hi ſufficiant. Alio dabo tempore plures.
Interea Vobis, Collegae deuenerandi,
Ἐυ πράττειν toto ex animo opto καὶ ὑγιαίνειν,
Et me ipſum Veſtro totum commendo fauori,
Quem ſemper nitar quauis ratione mereri.

7a.

IANI IRENAEI SOLISCI

CARMEN

DE

INVIDIA,

VITIO MEDICIS PROPRIO.

Ex

PLAVTO.

Qui, quae vult, dicit, quae non volet, audiet idem

Liuida quod nuper mihi dicta eſt turba medentum (*),
Id Collegarum non paucos ferre moleſte,
Vindictamque grauem, cui tanta proteruia linguae
Det meritas poenas, meditari, fama ſuſurrat.
Quid faciam? An ſupplex, me peccauiſſe, fatebor,
Et culpae veniam ſubmiſſa voce rogabo?
Non equidem faciam. Nil ſum, niſi vera, locutus,
Et mille id poſſunt exempla probare, ſed vno
Nunc contentus ero, quoniam ſatis inde ſuperque,
INVIDIAM VITIVM MEDICIS PROPRIVM eſſe, patebit.
Venerat huc Medicus quidam, quem nomine IANI
Adpellare lubet, patria Germanus. (At ipſum
Hoc genus in primis inuiſum eſt.) Ille per octo
Annorum ſpatium, Sophia duce, et auſpice Phoebo,
Rerum naturae ratriones, deinde malorum
Corporis humani cauſas, et ſigna, viasque

Curan-

(*) *Apolog. medicam. παγχρ. v. 7.*

Curandi, nec non, quae virtus eſſet in herbis
Ac mineris, et qui victus conduceret aegris,
Mente laborarat cupida cognoſcere, iamque,
Fidi conſiliis vſus monitisque Magiſtri,
Vltra annum in patria medicinam ſecerat vrbe,
Ac ſummos Artis merito impetrarat honores.

Ille igitur poſtquam huc venit, de paupere plebe
Mox plures, morbis preſſi grauioribus, adſunt,
Auxiliumque rogant, curam quibus ipſe fidelem
Nauans, haud paucos ſanat, multisque leuamen
Non mediocre adfert. Tam fauſtos fama ſilere
Succeſſus neſcit, ſed tota praedicat vrbe,
Aduenisſe nouum Medicum, qui pluribus aegris
Magnos depulerit morbos. Clarum ille repente
Conſequitur nomen, nec iam plebs ſola, ſed ipſi
Primores etiam, morbis ſi quando laborant,
Iano, quam reliquis Medicis, ſe credere malunt.

Non fert hoc liuor, ſed ſaeuo ſpicula felle
Tinguit, et in Ianvm letales dirigit ictus.
Impia Collegae coëunt in foedera, nec ſe

Eſſe quieturos iurant, niſi funditus illum
Euerſum dederint. Paullo poſt nobilis aeger,
(Quem plures Medici longo iam tempore fruſtra
Curarant, quoniam cauſam reperire latentem
Non poterant) IANVM arceſſit, curaeque venire
Vt velit in partem, blande rogat. Ille paratum
Conſiliis ſociis ſe dicit. Mittitur ergo,
Qui Medicos aegri vocet intra tecta priores,
Conſilium vt capiant, IANO praeſente, vetuſtus
Quo tandem expelli poſſit medicamine morbus,
Aut, ſi illum docta pateat plus arte valere,
Vnde aliquod ſaltem liceat ſperare leuamen.
Hi vero curae ſocium ſibi iungere IANVM
Conſenſu vnanimi renuunt, neque ſe, niſi IANO
Dimiſſo, aegrotum viſuros eſſe minantur.
Territus ille minis, nec ſe committere IANO
Soli auſus, Medicos mauult retinere priores.
Succeſſu hoc tumidi, parili ratione cubantum
Complures alios prohibent, ne quaerere IANI
Auxilium poſſint, curisque ſalubribus vti.

 Ergo,

Ergo, quod facile reputes, haud magnus eorum,
Qui vel diuitiis florent, vel ſtemmate claro
Sunt orti, numerus Medicum vult ſumere IANVM.
Nam paene opprobrium eſt, ſi non numeroſa medentum
Turba ſimul tales aegros, qui fundere nummos
Immenſos poſſunt, curet, largaque miniſtret,
Quae pretio immani conſtant, medicamina dextra,
Donec eos rapiat durae inclementia mortis.

Sed ſua, parua licet, fortunae munera IANO
Sufficiunt, neque opes magnas conuerrere quaerit,
Exiguo vitam adſuetus producere ſumtu.
Non onerat menſam perdix, non turdus obeſus,
Non capreae, aut lepores, aut apri, donaque Bacch
Abſunt, longinquis quae nauta aduectat ab oris.
Quiuis acceptus cibus eſt, et potio quaeuis.
Bis ſatur eſſe die ſi poſſit, nil cupit vltra.
Nec gaudet ſplendens pretioſo incedere amictu,
Haud curans, vtrum veſtis bombycina corpus,
Vilior an pannus ſibi contegat. Vnde nec vllis,
Queis alii aegrotos captant, vult artibus vti.

Aur

Aurea nam ſixa eſt animo ſententia Ce s ,
Curari multos qua poſſe negauit ab vno (*).
Saepe mihi dixit: (Theſea pectora noſtra
Iuncta fuere fide) Tu, dulcis Amice, quod optas,
Conſiliis noſtris plures vtantur vt aegri,
Nosque ita commodius poſſimus viuere, noſtri
Id voti non eſt. Medicum decet eſſe fidelem,
Curisque adſiduis aegri inuigilare ſaluti.
Iam tali officio, dic, fungi quomodo poſſit,
Qui, ſimul atque ſuo ſol luſtrat lumine terras,
Aegrotos viſit, nec viſere deſinit ante,
Quam nox obtenta coelum caligine condat.
Nonne, domum referens laſſata labore diurno
Membra, vbi vix aliquid potus guſtauit et eſcae,

Protinus

(*) *Lib. III. Cap. IIII. pag.* 110. *ed.* Leonardi Targae. Dignus eſt locus, quem totum heic exhibeamus. *Ex his autem intelligi poteſt*, AB VNO MEDICO MVLTOS NON POSSE CVRARI, *eumque, ſi artifex eſt, idoneum eſſe, qui non multum ab aegro recedit. S d*, QVI QVAESTVI SERVIVNT, *quoniam is maior ex populo eſt, libenter ampleċtuntur ea praecepta, quae ſedulitatem non exigunt.*

Protinus in molli ſeſe componere lecto,
Et recreaturos properabit carpere ſomnos?
Vt iam triginta tantum modo viderit aegros,
(Noſti, qui centum conſuerint viſere) nonne
Diuerſos illum morbos vidiſſe, neceſſe eſt?
Ex his diuerſam póſcit ſibi quisque medelam,
Nec raro cauſas denſae occuluere tenebrae,
Quaeque laboranti ſperauit proſore, laedunt.
Haec et plura alia intenta perpendere mente
Debebit Medicus, cui ſancte munus obire
Mandatum cordi eſt. Facere hoc ſed quando vacab
Illi, cui multi viſendi ſunt ſimul aegri?
Denique, cui moles incumbit tanta laborum,
Vnde horas rapiet, queis Covm, queisque Galenvm
Nec paucos alios, quos ſaecula priſca tulere,
Hisque ſimul multos, qui noſtra aetate medendi
Artem illuſtrarunt, attentus voluere poſſit?
Iam tibi, credo, probe perſpectum eſt, quid ſit, eoder
Tempore cur paucos aegros nutrire praeoptem.

Quamuis pauca petat ſibi Ianvs, nec, niſi pauca

Ip

Ipſi contingant etiam: tamen his quoque paucis
Grex Collegarum inſontem ſpoliare laborat,
Nec varias technas adhibere veretur, vt illum
Suſpectum ciues habeant, vltroque relinquant.
Olim forte grauis Vir IANVM laudibus ornat.
Continuo ardeſcunt ſaeui atro ſelle dolores,
Iamque malae erumpant linguae conuicia, verum
Debita laudanti veneratio comprimit ora,
Iraſque indomitas artis compeſcit habenis.
Ne tamen inuiſas patiantur creſcere laudes,
Dicunt: Indoctus non eſt nouus ille Machaon.
Graecos namque libros pariter legit atque latinos,
Quin etiam verſus facit, atque epigrammata ſcribit (*),

Queis

(*) Pluſcula horum epigrammatum poſſideo, ex quibus vnum, ſpeciminis gratia, ſubiiciam.

De duobus Profeſſoribus emeritis.

Ingenti nuper Thomas cum laude per octo
Luſtra Profeſſoris munere functus erat,
Quum, vires tarda ſenſim minuente ſenecta,
Illud deponens, otia grata petit.

Mox

Queis illos, per quos ſe laeſum concipit eſſe,
Exagitat, mordet, deridendosve propinat.
Num vero et noſtram praeclare calleat artem,
Nos ignoramus. Neque enim bene nouimus illum.
Plebi ſi credas, Medicos ſupra eminet omnes.
Sed plebem gratis fere curat, et haec, quia ſoſtro
Soluendo non eſt, id laude repenſat inani.
Ciuibus a reliquis, qui verum corde ſagaci
Explorare ſciunt, laudum praeconia tanta
Fruſtra exſpectabit, ſiquidem minus arte peritum

Cre-

Mox docti plures cupiunt ſuccedere Thomae:
Sed Procerum fauor hoc ornat honore Petrum.
Iamque Petrus tota cantatur in vrbe Profeſſor,
Atque nouo titulo perplacet ipſe ſibi.
Aduenit interea tempus, quo, more priorum,
Auſpicium capiat muneris ille ſui.
Tunc vero id ſubito propetat deponere, verum
Sic tamen, vt tituli poſſit honore frui.
An nunc emeritus dicetur vterque Profeſſor?
Haec mox a multis quaeſtio mota fuit.
Si liceat nobis, cenſebimus: Eſto Profeſſor
Thomas emeritus, ſed Petrus immeritus.

Credunt: quae ratio eſt, quare tam paruus eorum
Sit numerus, qui audent eius ſe tradere curae.
Toto namque die quos viſit, vix totidem ſunt,
Quot menſes, per quos abſoluitur annuus orbis.
Et dubitare licet, num tanta peritia IANI
Eſſe queat, quantam imprudens plebecula iactat.
Vita homini breuis eſt conceſſa, ſed altior artis
Noſtrae cognitio multos ſibi poſtulat annos (*),
Ac, ſi quis Pyliae viuendo ſaecla ſenectae
Vicerit, vsque tamen, quod adhuc ignoret, habebit.
Nullum igitur poteris Medicum adpellare peritum,
Omne in diſcenda niſi tempus collocet Arte.
Sed IANVS multas priſcis auctoribus horas
Impendit, quamuis nil inde petatur, ad artem
Quod medicam faciat. Nam, febrem quomodo tollas,
Nusquam MAEONIDES te VIRGILIVSve docebit.
Addiicimus, patria quod IANVS ſede relicta,
Maluit ignotae fieri nouus incola terrae.

Sed

(*) Ex HIPPOCRATIS *Aphoriſmo primo:* ὁ βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρή.

Sed doctos Medicos etiam Germania quaerit,
Ac, ſi quos reperit, magno dignatur honore.
Cur igitur, Medicos alios ſi praeterit omnes,
In patria obſcurus latuit, quidve obſtitit illic.
Praemia ne tantae doctrinae digna referret?
Sed concedamus, IANVM Medicum eſſe peritum:
Iure tamen nobis contendere poſſe videmur,
Non ſapere ex noſtris, eius qui ſeque ſuosque
Committant curae, ſed aperta ſubire pericla.
Omnibus HIPPOCRATIS (*) nota eſt ſententia, nusquam
Terrarum morbos recte curare medentem,
Aëra ni norit regionis, aquasque, locosque.
Cuncta haec quo pacto potuit cognoſcere IANVS,
IANVS, qui, patriam fugiens, plus millia centum
Diuiſam, noſtras nuper modo venit in oras?
  His technis aliisque ſtudent euertere IANVM.
Ille autem interea non infeliciter aegris,
Praecipue, mala quos exercent longa, mederi
Tran-

(*) In aureo libello, qui περὶ ἀέρων ὑδάτων, τόπων, inſcribitur.

Tranquillus pergit, gaudetque adoleſcere famam,
Tales ſucceſſus Collegis ilia rumpunt,
Et, quoniam ſolos Iano ſe poſſe nocere
Deſperant, ſocios technarum pharmacopoeos
Adſciſcunt, quorum pars multo maxima dudum
Ianvm odit, quod non, vt cetera turba medentum,
Ipſorum potius, quam aegrorum, commoda curat.
Nam, Coi Celsique premens veſtigia, morbos
Oblatos mauult victus ratione ſalubri,
Quam medicamentis pretioſis vincere. Verum
Curandi modus hic facit, vt vegrandia lucra
Pharmacopoeorum multum imminuantur, et ipſi
Feruentes olim doleant frigere culinas.
Plane igitur mirum non eſt, quod protinus iſta
Natio, quam lucri ſitis implacabilis vrguet,
Vna cum Medicis in Ianvm corripit arma,
Et, freta auxiliis, bello graſſatur aperto.
Ianvs, ſi morbi non numquam pharmaca poſcunt,
Non ea, quae nulla ſub conditione nocere
Poſſunt, ſed valida quae vi ſunt praedita, praebet.

Phar-

Pharmaca, ait, nusquam laedentia, pharmaca non ſunt.
Nulli ſi qua obſunt, eadem nulli quoque proſunt.
Idque, in quo noſtrae cardo artis vertitur omnis,
Hoc eſt, vt Medicus, morbos longosve breuesve
Debellaturus, quae morbi, quaeque cubantis,
Quae medicamenti ſint vires, aeſtimet, vnde,
Quae fugienda ſibi ſint, diſcat, quaeque ſequenda.
Vis medicamenti vires ſuperare cubantis
Non debet, quia vis minor a maiore peribit,
Et miſer aegrotus fato rapietur acerbo.
Sed rurſum eiusdem vires vim vincere morbi
Debent: morbus enim, victo medicamine, victor
Mox etiam aegrotum victum ſub tartara mittet.
Adparet, quare IANVS non porrigat aegris
Mixturas illas, in queis nihil eſt, niſi puluis,
Quem MICHAEL capiti proprie vult eſſe dicatum (*)
Aut is, cui clarum quidam dat Marchio nomen (**)
Aut quem cancrorum lapides conchaeve miniſtrant,
Quale

(*) Specificum cephalicum Michaëlis.
(**) Puluis epilepticus Marchionis.

Quales ſexcentas alii praebere per annum
Conſuerunt, quamuis aegroto nulla ferantur
Commoda, ſed ſolus ditetur pharmacopoeus.
Pharmacopoei igitur per totam clamque palamque
Vrbem diſpergunt, ab IANO nulla iuberi
Pharmaca, quae non ſint adeo vehementia, vt ipſos,
Quamuis robuſtos, valeant occidere tauros.
Quae voces tantis quosdam terroribus implent,
Vt IANVM, quaſi carnificem, vitare, nec vllum
Curandum ſtatuant illi committere morbum.
Aſt aliis, quibus eſt rerum prudentia maior,
Non leuis, et merito, dubitatio naſcitur, an grex
Pharmacopoeorum de IANO vera loquatur.
Quod ſimul ac Medici cognoſcunt, pharmacopoeis
Suppetias promti feſtinant, et, nihil illos,
Quod non exacte ſit verum, dicere, iurant,
Vtque minus cautos cogant ſibi credere, chartas,
In quibus ab IANO ſcribuntur pharmaca, monſtrant.
Foedum illum morbum, qui vulgo Gallicus audit,
Oppugnans IANVS, quo virus perdomet acre,

Mer-

Mercurium corrodentem, cum pane ſubactum,
Hoc eſt, Hofmanni, quo nunc Weſtphalia ciue
Laetatur, pilulas maiores, imperat aegris,
Horrendamque breui deuincit tempore peſtem,
Numquam damna videns ſumentibus inde creari,
Mercurium aequali quoniam ratione per omnem
Diſtribui maſſam curat. Namque uncia lymphae
Integra mercurii tria tantum grana remittit:
Additur huc panis bis cocti drachma: deinde
Vas, in quo maſſa eſt, prunis imponitur: ipſa
Autem continuo tritu miſcetur, abundans
Dum tenues humor ſenſim euaneſcat in auras.
Iamque ex hac maſſa, multumque diuque ſubacta,
(Quae quin mercurium rodentem partibus aequis
Diſpenſatum habeat, nulli dubitare licebit)
Triginta aequales pilulae formantur, et vno
Quoque die ex illis denae capiuntur ab aegro,
Sic, mane vt quinas, quinas vt veſpere ſumat.
Has igitur pilulas ſimul ac Iano eſſe frequentes
Collegae a ſociis technarum, pharmacopoeis,

Reſci-

Reſciſcunt, vrbis per vicos protinus omnes
Currunt, ac notis iuxta ignotisque, venena
Miſceri ab Iano, narrant, pluresque legendos
Suppeditant libros, ex queis adpareat, inter
Toxica mercurium rodentem ſumma referri.
Auratum *ſtibii* ſulfur, laticemque Lyaei,
Imbutum ſtibii vitro, qui laudibus amplis
Hvxhamo effertur, Ianvs compluribus aegris
Exhibet, et praeſtat felices ſaepe medelas,
Praeſertim, ſi quando cutem exanthemata pingunt,
… ſunt morbilli, miliaria, variolaeque,
… ſcabies, acri adſidue prurigine vexans,
…uraque de genere hoc, quae verſu dicere non eſt:
…it, ſi quando nimis validis radicibus haerent,
… conſueta alias rident medicamina morbi:
…ales quartanae ſunt febres, aſthmata, tuſſes,
…, quo colluuies ventrem diſtendit aquarum,
…rbus, quoque cutem fului color inficit auri,
…ae merito poſſunt Medicorum ſcandala dici.
…c quoque, de ſtibio quae fiunt, pharmaca Iani

 Colle-

Collegae infamant, tamquam ſint dira venena,
Ac, quo plus fidei poſſint ſua dicta mereri,
Et Viti recoquunt conuicia vana Patini,
Et memorant, eadem ſupremi lege Senatus
Olim ex Gallorum regno proſcripta fuiſſe.

Ad febres putridas *acidis mineralibus* eſſe
Pharmaca nulla magis pollentia, qui bene nouit,
Ianvs, non guttas, ſed drachmas, porrigit, ac ſic
In coelum multos ipſo ex Acheronte reducit.
Isdem hyperaeſtheſin minuit, qua nunc prope totus
Femineus ſexus, nec non et magna virorum
Pars quatitur, ſeu mos viuendi deſes inersque,
Quamlibet exiguos horrens fugiensque labores,
Siue cibi nimium lauti generoſaque vina,
Quae noſtras onerant menſas ſine lege modoque,
Seu calidi potus, horis paene omnibus hauſti,
Seu deſiderium coitus, quod erotica ſcripta
Mature in teneri pueri teneraeque puellae
Pectore ſuccendunt, Veneris ſeu ſcaeua nefandae
Gaudia, quae proprio capiuntur corpore, neruos

Ad

Adficiunt, iaciuntque grauis mala ſemina morbi.
Hinc quoque Collegae impingunt noua crimina IANO,
Pharmaca debilibus qui tam violenta miniſtret.
Aegros non dubiis iſta ratione periciis
Exponi, et, Diuûm ni prouida cura reſiſtat,
Aut natura potens, perpaucos eſſe futuros,
Qui leto triſti non demittantur ad Orcum.
Caeca, ſed hoc ipſo penetrabiliora capeſſit
Pharmacopoeorum non nemo de grege tela,
Deteſtandus homo, cui fraudis plena doliquе
Pectora ſunt, et cui quaeuis occaſio perquam
Accepta eſt, IANI qua poſſit laedere famam.
Vitrioli hic oleum, IANI quod charta iubebat
Praeberi, dextram ſimulans titubare, petentis
Ante oculos menſae irrorat. Stupet ille, peruri
Vel paucis guttis duriſſima ligna, rogatque:
An medicamentum hoc vxor mea ſumere debet,
Quae febre ingenti (dicunt putridam eſſe) laborat?
An tuto id ſumet? Non ſic, vt dura peruſſit
Ligna, etiam mollem oeſophagum ſtomachumque peruret?

Pharmacopoeus ad haec: Vxor tua ſumere debet.
Sic IANVS iuſſit. Num tuto ſumere poſſit,
Deſinire meum non eſt. Ego, pharmacopoeus,
Pharmaca, quae iubeor, cum ſumma miſceo cura,
Cetera nil curans, proſint, noceantve, necentve.
Incertus redit ille domum, vxorique, quid ipſe
Viderit, audieritque ex vafro pharmacopoeo,
Narrat: at haec, IANO nuper ſanata medente,
In quo nunc etiam fiducia tota repoſta eſt,
Non dubitat potare datum medicamen, et intra
Paucas hebdomades crudeli libera morbo,
Technas impuri diuulgat pharmacopoei.
Vexantem articulos manuum genuumque pedumque
Morbum, qui cheragrae, gonagrae, podagraeque vocatur
Nomine, Paeonia dicunt magis arte potentem.
Verum, vt iam non ſint eius medicamina digna,
Fas tamen eſt rabidos ſaltem mulcere dolores.
Vtitur heic ſuccis, *aconiti* e gramine preſſis,
IANVS, nec vero duo tantum, vel tria grana,
Sed, quum res poſcit, viginti et plura miniſtrat.
Colic

Collegae, hoc vti IANVM medicamine, laeti
Accipiunt. Neque enim dubitant, nunc tempus adeſſe,
Quo doctos etiam tandem conuincere poſſint,
Suſpectum exhibiti IANVM merito eſſe veneni.
Nulli hinc Peligni non monſtrant verba poëtae (*):
Lurida terribiles miſcent aconita *nouercae.*
At multi haec capiunt impune, nec inde necantur.
Reſpondent, vt non occidant iſta repente,
Poſſe tamen fieri, properent vt fata ſuprema,
Quum nemo ignoret, reperiri lenta venena.
Pluribus in morbis multum prodeſſe *cicutae*
Succum inſpiſſatum, crebra experientia teſtis
Eſt locuples. Quare IANVS quoque ſaepius illum,
Quamuis inuictum haud valeat deuincere cancrum,
Exhibet aegrotis, optatas fertque medelas.
Hoc quoque Collegae damnant medicamen, et eius
Contendunt vſum non poſſe vacare periclo.
Hinc Anyti periiſſe reum olim in Cecropis vrbe,

Ac

(*) *Metamorph. I. 147.*

Ac multos nuper iugulatos eſſe Viennae,
HAENIVS vt proprio quodam ſchediaſmate notum
Fecerit, atque ideo dubium non eſſe, venenis
Quin ſit letiferis vtique adnumeranda cicuta.

Omnibus in febribus, quas inflammatio quaedam
Concitat, ab IANO praebetur *camphora*, *nitro*
Commixta, et multos ſanat medicina ſalubris,
Quae lenit ſpaſmos, et anhelos mitigat aeſtus.
Hinc quoque Collegis occaſio commoda IANVM
Reddendi inuiſum venit. Vtraque noxia clamant,
Et ſtomachi in primis valide infirmare tenorem,
Vt doleat, ſumtasque minus bene concoquat eſcas.
Sed nuptis tacito garritur murmure in aurem:
Camphora cum nitro robur rapit omne, viroſque
Efficit in Venerem nocturnaque praelia ſegnes.
Vsque licet tenera tractetur mentula dextra,
Glansque titilletur, nec ſollicitantia deſint
Baſia, vel Priami quae poſſint tendere alutam:
Non tamen efficies, laſſum vt caput erigat illa,
Sed veluti madidum pendebit ab inguine lorum.

Aſ

Aſt ollis ingens percellit pectora terror,
Camphoraque et nitrum rapidos mittantur in ignes,
Criminis vt tanti veſtigia nulla ſuperſint.
Nec ſatis hoc: diris ex illo tempore IANVM
Exercent odiis, nec turgens ira reſidit.
Nam iubet eſſe viris conſtantes femina neruos,
Quique alacres ſua ſint et promti ad munia ſemper,
Vt, quoties ſaeua feruet prurigine cunnus,
Et coitus acres depoſcit, protinus adſit,
Vomere qui rigido peraret ter et amplius aruum,
Plenisque iniiciat ſpumantia ſemina riuis.

Ex gummoſo *aloës* extracto (pondere duplo
Adiicitur Venetus, vel Iberus, ſapo) paratas
IANVS habet pilulas, queis blande ſoluitur aluus.
Vtitur his annos iam plures non ſine fructu
Vir quidam doctus, ſcribendis atque legendis
Adſidue libris intentus, membraque raro
Exercens, atque hinc tarda aluo ſaepe laborans.
Is veterem quemdam dum forte ſalutat amicum,
Vnum de IANI Collegis inuenit illic,

De

De medicamentis et morbis multa loquentem.
Huic pilulas quasdam ſibi maxima commoda ferre
Narrat, quaeque in iis res inſint, candidus edit.
Ille, extracto aloës audito, talibus infit:
Non poſſum te non miſerari pectore toto,
Qui ſumas aloën, cuius plane ignea vis eſt,
Quaeque omnes ſuccos vehementer commouet. Inde
Caecae haemorrhoides tibi ſurgent, ex quibus ani
Fiſtula naſcetur, ferro medicanda vel igni.
IAM ergo pilulas, certiſſima damna daturas,
Vel flammis abole, vel perde rapacibus vndis.
Sed, medicamentum quia ſegnis poſtulat aluus,
(Alui ſegnities multorum cauſa malorum eſt)
En alias pilulas, quas tuto ſumere poſſis!
Et praebet pilulas, Rufi de nomine dictas,
Compoſitae quae ſunt *aloë* myrrhaque crocoque.
An non hunc iures omnem eiuraſſe pudorem?
Obe! Iam ſatis eſt. Taceo, quae plurima reſtant,
Taedia lectori ne dicar longa tuliſſe.